

Belgian Cancer Registry

Sessie 3 2023: Tumoren van het spijsverteringsstelsel Deel 3

Online opleiding

01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

1

Opleiding in 3 delen

	Deel 1: Algemene inleiding Slokdarm en maag Oefeningen
	Deel 2: Dunne darm Colon en rectum Anus Oefeningen
	Deel 3: Lever en galwegen Pancreas Oefeningen

Belgian Cancer Registry

2 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

2

INHOUD

- Lever en galwegen
- Pancreas
- Oefeningen

Belgian Cancer Registry 3 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

3

Lever en galwegen

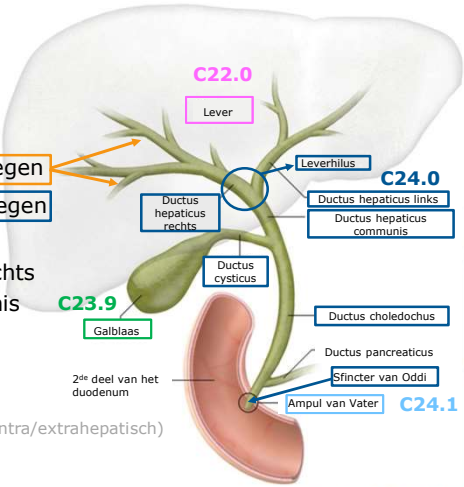
- Anatomie en topografie
- Funcities
- Histologie
- TNM
- Aandachtspunten

Belgian Cancer Registry 4 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

4

 Lever en galwegen: anatomie en topografie

- C22.0 = Lever
- C23.9 = Galblaas
- Galwegen
  - C22.1 = Intrahepatische galwegen
  - C24.0 = Extrahepatische galwegen
    - Leverhilus
    - Ductus hepaticus links/rechts
    - Ductus hepaticus communis
    - Ductus cysticus
    - Ductus choledochus
    - Sfincter van Oddi
  - C24.0 = Galweg, NNO (onzeker intra/extrahepatisch)
  - C24.9 = Galwegen, NNO

Belgian Cancer Registry

5 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

5

 Galwegen: anatomie en topografie

- C24.0 = Sfincter van Oddi
  - Behoort tot de extrahepatische galwegen
  - Kringspier rond de ampul van Vater
- C24.1 = Ampul van Vater
  - wordt gevormd door de samenkomst van de ductus pancreaticus en de ductus choledochus (= extrahepatische galwegen)
  - Ook *peri-ampullair*
  - Inclusief Papil van Vater van het duodenum = papilla duodeni major

Belgian Cancer Registry

6 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

6

Lever en galwegen: functies

- Lever:
  - **Productie** van gal
    - bestaat o.a. uit galzouten, die helpen bij de vertering van vetten
  - **Koolhydraatstofwisseling**
  - **Eiwitstofwisseling:** aminozuren → eiwitten
  - **Vetstofwisseling:** verzadigde vetzuren → onverzadigde verzuren
  - **Ontgiften en reinigen** (alcohol, medicijnen...)
  - ...
- Galblaas:
  - **Opslag** van gal
- Galwegen:
  - **Afvoer** van gal tussen lever, galblaas en duodenum

Belgian Cancer Registry

7 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

7

Lever (C22.0): histologie

Hepatocellulair carcinoom

- = HCC
- = 8170/3
- 75-85% van alle primaire leverkankers
- Bij >90% van de patiënten kan HCC gerelateerd worden aan een welbepaalde oorzaak (chronische leveraandoening of exogene blootstelling)
- Subtypes: fibrolamellair type (8171/3); scirreus type (8172/3); 'clear cell'-type (8174/3)

 HCC scirreus type ≠ HCC met levercirrose

Belgian Cancer Registry

8 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

8

Lever (C22.0): histologie

Andere mogelijke types

- Neuro-endocriene neoplasmen:
ter hoogte van de lever (C22.0) zeer zelden → meestal metastase of oorsprong in de intra-hepatische galwegen (C22.1).

Meer info over de registratie van neuro-endocriene neoplasmen van de lever:
 zie NEN, bij hoofdstuk pancreas

- Andere tumoren = zeldzaam!**

Belgian Cancer Registry

 9 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

9

Lever (C22.0): histologie

- Opgelet: de lever is vaak de plaats van metastase
  - Het gaat voornamelijk over metastasen van
    - Colorectale tumoren
    - Pancreastumoren
    - Melanomen
    - Longtumoren
    - Borsttumoren

Registreer het primaire orgaan!

Belgian Cancer Registry

 10 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

10

Lever: aandachtspunten

- **Hepatocellulair carcinoom (8170/3)** mogelijk met
  - Basis van diagnose: (1)-2-3-4
  - Basis van diagnose: 5 (vrij typische beeldvorming (CT-scan/MRI))

Niet elke levertumor, NNO met BD=5 dient geregistreerd te worden met 8170/3! Enkel indien voldoende radiologische evidentie dat het effectief gaat om HCC!
  - Basis van diagnose: 7 (verhoogd alfa-foetoproteïne)

Code 7 moet altijd gebruikt worden in combinatie met een klinische diagnose van HCC.

Belgian Cancer Registry

11 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

11

Lever: aandachtspunten

- Slechts enkele tumortypes kunnen worden gediagnosticeerd **zonder microscopische bevestiging**.
Voor de lever en galwegen betreft dit:
  - **Op basis van technisch onderzoek - BD 5:**
    - Hepatoblastoom (C22) = **8970/3**
    - Hepatocellulair carcinoom (C22.0) = **8170/3**
    - Cholangiocarcinoom (C22.1, C24.0, C24.9) = **8160/3**
  - **Op basis van een tumormerker – BD 7** (in combinatie met BD5/6):
    - Hepatocellulair carcinoom (AFP) = **8170/3**
    - Kanker van de galblaas/galwegen (CA 19-9) = **8000/3**
    - Neuro-endocriene tumoren (Chromogranine A) = **8240/3**

 Meer info over de nieuwe regels 'Basis voor diagnose':
Sessie 1 2023 Nieuwe richtlijnen 'Basis voor diagnose
Belgian Cancer Registry — Online opleiding (kankerregister.org)

Belgian Cancer Registry

12 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

12

 Lever: voorbeeld

Man, 60 jaar

- Klinische inlichtingen: levercirrose
- Bloedonderzoek: verhoging alfa-foetoproteïne

CT-scan
Besluit: Levertumor, NNO
Geen bevestiging van HCC door arts. Geen verdere onderzoeken.

CT-scan
Besluit: Typisch beeld van een HCC ter hoogte van de lever. De arts bevestigt de diagnose van HCC. Geen verdere onderzoeken.

Geen verdere onderzoeken werden uitgevoerd. Patiënt is lost-to-follow up

Registreer BD 5 en 8000/3

Registreer BD 7 en 8170/3

Niet te registreren!

Belgian Cancer Registry

13 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

13

 Galwegen en galblaas (C22.1/C23.9/C24.0): histologie

Voornamelijk adenocarcinomen

Niet-invasief

- Biliaire intra-epitheliale neoplasie, hooggradig (BiIN-3) = 8148/2
- Mucineus cystisch neoplasma met hooggradige intra-epitheliale neoplasie (C22.1) = 8470/2
- Intra(chole)cystisch papillair neoplasma (ICPN) met hooggradige intra-epitheliale neoplasie (C23.9) = 8503/2
- Intraductaal papillair neoplasma (IPN) met hooggradige intra-epitheliale neoplasie (C22.1 + C24.0) = 8503/2

Laaggradige dysplasie moet niet geregistreerd worden!

Belgian Cancer Registry

14 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

14

Ampulla van Vater (C24.1): histologie

Voornamelijk adenocarcinomen

Niet-invasief

- Ampullair adenoom (adenomateuze poliep), hooggradig (C24.1) = **8210/2**
  - Intestinaal-type adenoom, hooggradig = **8144/2**
  - Niet-invasief pancreatobiliair papillair neoplasma, met hooggradige dysplasie = **8163/2**

Laaggradige dysplasie moet niet geregistreerd worden!

Belgian Cancer Registry 15 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

15

Galwegen (C22.1/C24.0): histologie

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

- Cholangiocarcinoom (C22.1/C24.0) = **8160/3**
(Intrahepatisch cholangiocarcinoom = de tweede meest voorkomende primaire levermaligniteit = 10-15% van alle primaire leverkankers)
- Mucineus cystisch neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom (C22.1) = **8470/3**
- Intraductaal papillair neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom (C22.1/C24.0) = **8503/3**
- Gemengd hepatocellulair carcinoom en cholangiocarcinoom (C22.1) = **8180/3**
  - Zeldzaam: 2-5% van alle primaire leverkankers
  - Slechtere prognose dan HCC

Belgian Cancer Registry 16 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

16

Galblaas (C23.9): histologie

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

- Adenocarcinoom, NNO = 8140/3
  - Intestinaal-type adenocarcinoom = 8144/3
  - 'Clear cell'-adenocarcinoom, NNO = 8310/3
  - Mucineus cystisch neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom = 8470/3
  - Mucineus adenocarcinoom = 8480/3
  - Zegelringcelcarcinoom/ zwak cohesief carcinoom = 8490/3
  - Intra(chole)cystisch papillair neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom = 8503/3

Belgian Cancer Registry

 17 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

17

Ampulla van Vater (C24.1): histologie

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

- Ampullair adenocarcinoom, NNO = 8140/3
  - Intestinaal-type adenocarcinoom = 8144/3
  - Mucineus adenocarcinoom = 8480/3
  - Zegelringcelcarcinoom/ zwak cohesief carcinoom = 8490/3
  - Medullair carcinoom, NNO = 8510/3
  - Pancreatobiliair-type carcinoom = 8163/3
  - Tubulair adenocarcinoom = 8211/3

Belgian Cancer Registry

 18 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

18

Galwegen en galblaas: histologie

Andere mogelijke types

- Carcinoom, ongedifferentieerd, NNO (C22.1 + C23.9 + C24.0 + C24.1) = **8020/3**
- Squameus celcarcinoom, NNO (C23.9 + C24.0) = **8070/3**
- Adenosquameus carcinoom (C24.0 + C24.1) = **8560/3**
- Neuro-endocriene neoplasmen

Meer info over de registratie van neuro-endocriene neoplasmen van de galwegen en galblaas: zie NEN, bij hoofdstuk pancreas
- **Andere tumoren = zeer zeldzaam**

Belgian Cancer Registry

19 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

19

Galwegen en galblaas: TNM aandachtspunten

Keuze van hoofdstuk niet alleen afhankelijk van topografie en histologie, maar ook van de **exacte primaire lokalisatie**

- de **ductus cysticus**
- de **perihilaire galwegen**
(=ductus hepaticus communis/links/rechts)
- de **distale extrahepatische galwegen**
(=distaal van de ductus cysticus)

} = topografiecode **C24.0**, maar volgen **verschillende hoofdstukken** in TNM-boekje!

Galblaas, inclusief ductus cysticus	C23.9, C24.0	p. 85	C24.0: ductus cysticus
Carcinomen 8150/3, 8140/3, ...			
Extrahepatische galwegen - perihilaire	C24.0	p. 87	Klatskin tumor. Ductus hepaticus communis, rechts en links.
Carcinomen 8160/3, 8140/3, ...			
Extrahepatische galwegen - distaal	C24.0	p. 89	Distaal van de ductus cysticus
Carcinomen 8160/3, 8140/3, ...			

Belgian Cancer Registry

20 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

20

Galwegen: aandachtspunten

Pancreatobiliair <u>type</u> adenocarcinoom	≠	Adenocarcinoom van pancreatobiliaire <u>oorsprong</u>
Beschrijft een <u>tumortype</u>		Beschrijft een <u>lokalisatie</u>
8163/3 ! code enkel van toepassing voor de ampul van Vater (C24.1) !		C22.1/C23.9/C24.0/ C24.1/C25

Maak goed het onderscheid tussen beide, zelfs wanneer de gebruikte terminologie niet echt precies is (bv.: pancreatobiliair adenocarcinoom)!

Belgian Cancer Registry

21 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

21

Pancreas

Anatomie en topografie
 Functies
 Histologie
 TNM
 Aandachtspunten

Belgian Cancer Registry

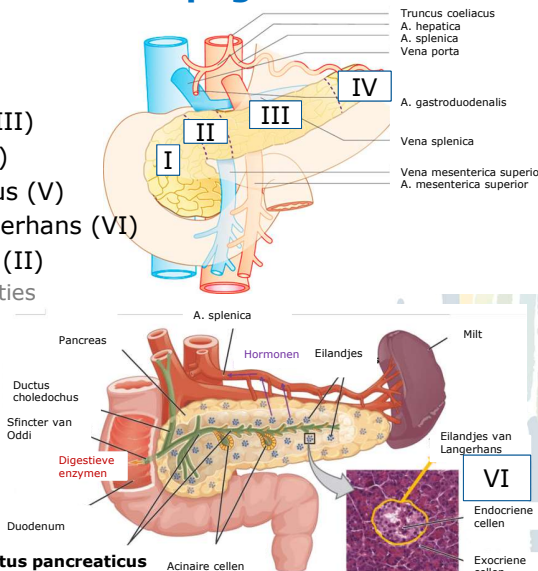

22 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

22

 Pancreas: anatomie en topografie

- C25.0 = Pancreaskop (I)
- C25.1 = Pancreaslichaam (III)
- C25.2 = Pancreasstaart (IV)
- C25.3 = Ductus pancreaticus (V)
- C25.4 = Eilandjes van Langerhans (VI)
- C25.7 = Hals van pancreas (II)
- C25.8 = Overlappende lokalisaties
- C25.9 = Pancreas, NNO

Truncus coeliacus
A. hepatica
A. splenica
Vena porta
A. gastroduodenalis
Vena splenica
Vena mesenterica superior
A. mesenterica superior

A. splenica
Pancreas
Ductus choledochus
Sfincter van Oddi
Digestieve enzymen
Duodenum
Hormonen
Eilandjes
Milt
Eilandjes van Langerhans
Endocriene cellen
Exocriene cellen
VI

Belgian Cancer Registry
23 01/06/2023 V

Ductus pancreaticus
Ductus van Wirsung
Ductus van Santorini

23

 Pancreas: anatomie en topografie

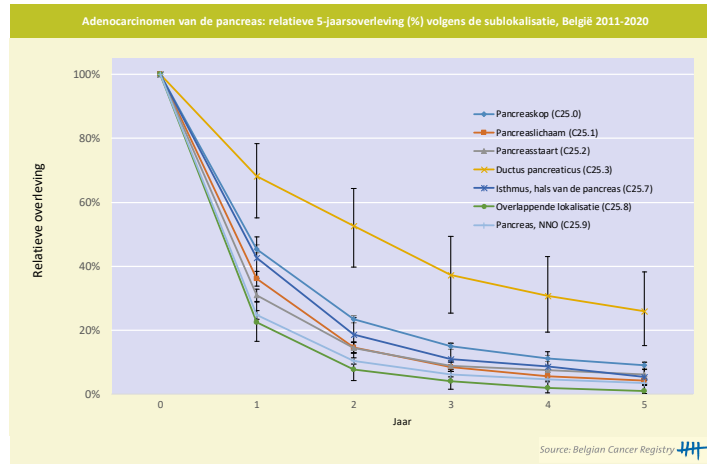
- Online opleiding – juni 2022: “Registreer neuro-endocriene neoplasmen steeds ter hoogte van de eilandjes van Langerhans C25.4, van waaruit deze tumoren ontstaan” (= gebaseerd op de aanbevelingen van ENCR) → **verlies van informatie**
- We herzien deze regel en vragen jullie de neuro-endocriene neoplasmen van de pancreas te registreren:
  - In het **deel van de pancreas** waar de tumor ontstaan is
  - Ter hoogte van de **eilandjes van Langerhans C25.4** indien geen andere informatie beschikbaar is

Belgian Cancer Registry
24 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

24

Pancreas: overleving

Belang van **sublokalisatie**

Belgian Cancer Registry

25

01/06/2023

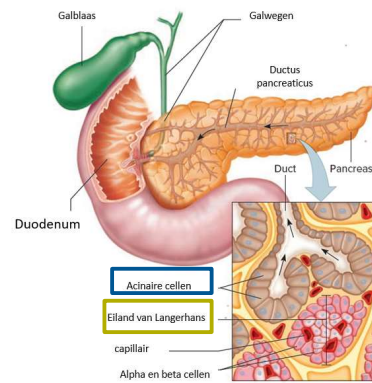
www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

25

Pancreas: functies

- **Exocriene functies:** **acinaire cellen** secreteren enzymen in de dunne darm tijdens de voedselvertering
- **Endocriene functies:** de **eilandjes van Langerhans** bevatten o.a. alfacellen en betacellen die hormonen produceren die van belang zijn in de regulatie van de bloedsuikerspiegel
  - Alpha cellen produceren **glucagon** :
→ wanneer bloedsuikerspiegel ↓
  - Beta cellen produceren **insuline** :
→ wanneer bloedsuikerspiegel ↑

Belgian Cancer Registry

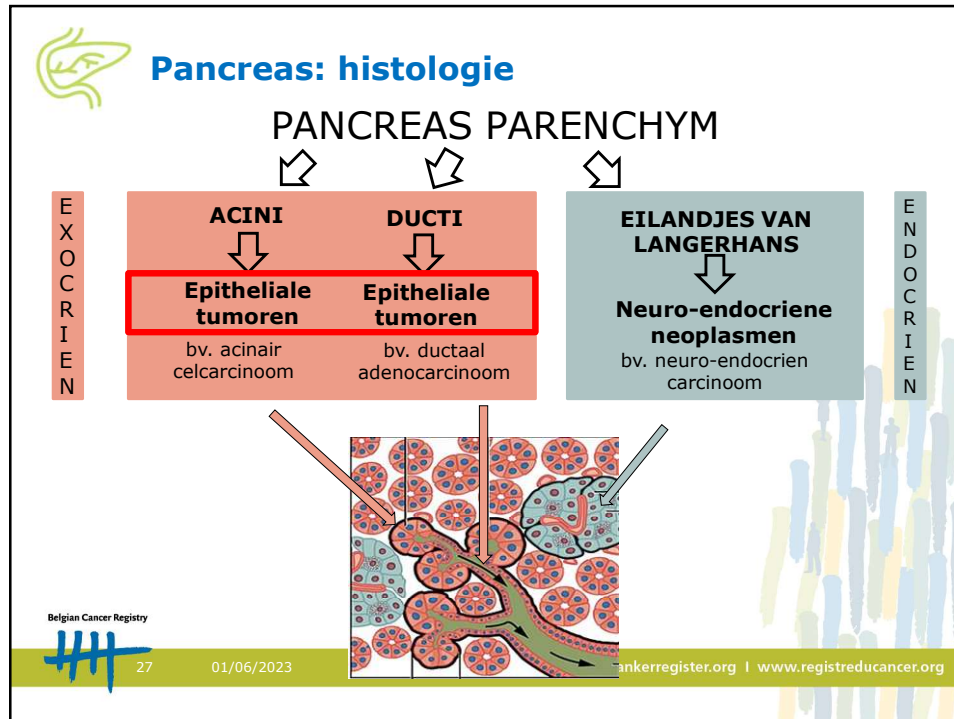

26

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

26

27

Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Voornamelijk adenocarcinomen

Niet-invasief

- Glandulaire intra-epitheliale neoplasie (PanINIII), hooggradig = 8148/2
- Intraductaal papillair mucineus neoplasma met hooggradige dysplasie (IPMN) = 8453/2
- Intraductaal tubulopapillair neoplasma (ITPN) = 8503/2
- Intraductaal oncocytisch papillair neoplasma, NNO = 8455/2!
- Mucineus cystisch neoplasma met hooggradige dysplasie = 8470/2

Code nog niet in ICD-O-3.2. Gebruik de code 8453/2 en zet deze code voorlopig in commentaar

Laaggradige dysplasie moet niet geregistreerd worden!

Belgian Cancer Registry
28 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

28

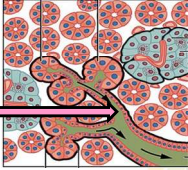
 Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

■ **Ductaal** adenocarcinoom = 8500/3

- Invasieve epitheliale tumor met glandulaire differentiatie (ductaal), zonder significante aanwezigheid van een ander histologisch type!
- Subtypes: colloïd carcinoom (8480/3); zegelringcel/zwak cohesief carcinoom (8490/3); medullair carcinoom, NNO (8510/3); adenosquameus carcinoom (8560/3); hepatoïd adenocarcinoom (8576/3); grootcellig carcinoom met een rhabdoïd fenotype (8014/3); ongedifferentieerd carcinoom, NNO (8020/3); carcinoom met osteoclastachtige reuscellen (8035/3)

Belgian Cancer Registry
29 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

29

 Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

■ **Ductaal** adenocarcinoom (vervolg)

- Meest voorkomende pancreastumor
- *Indien 'ductaal' niet gepreciseerd werd, kan het een ander (sub)type tumor zijn => 8140/3!*
- Voornamelijk unifocaal en gesitueerd ter hoogte van de pancreaskop
- Zeer slechte prognose: gemiddelde overleving
  - Zonder behandeling = 3 tot 5 maanden
  - Na heekunde = 10 tot 20 maanden

Reseceerbaar bij slechts tot 10 tot 20% van de patiënten op het moment van diagnose

Recidief binnen 2 jaar bij 70 tot 90% van de patiënten

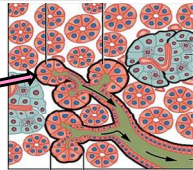
Belgian Cancer Registry
30 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

30

 Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

- **Acinair** celcarcinoom = 8550/3
  - Invasieve epitheliale tumor met acinaire celdifferentiatie
  - Subtypes: acinaircel-cystadenocarcinoom (8551/3); gemengd acinair-neuro-endocrien neoplasme (MiNEN) (8154/3); gemengd acinair-ductaal carcinoom (8552/3)
  - Kan overall in de pancreas voorkomen, maar voornamelijk ter hoogte van pancreaskop
  - Slechte prognose: gemiddelde overleving van ongeveer 19 maanden

Belgian Cancer Registry 31 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

31

 Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Voornamelijk adenocarcinomen

Invasief

- Intraductaal papillair mucineus neoplasma (IPMN) met een geassocieerd invasief carcinoom = 8453/3
  - Vrij frequent voorkomende tumor (vooral bij oudere patiënten) en goed zichtbaar op beeldvorming (typisch > 5 mm)
- Intraductaal tubulopapillair neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom (ITPN) = 8503/3
- Intraductaal oncocytisch papillair neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom = ~~8455/3~~

Code nog niet in ICD-O-3.2. Gebruik de code 8453/3 en zet deze code voorlopig in commentaar
- Mucineus cystisch neoplasma met een geassocieerd invasief carcinoom = 8470/3

Belgian Cancer Registry 32 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

32

Pancreas: histologie - epitheliale tumoren

Andere mogelijke types

Invasief

- Solied pseudopapillair neoplasma van de pancreas = 8452/3
  - Zeldzame tumor ($\approx 2\%$ van de epitheliale tumoren van de pancreas) die voornamelijk voorkomt bij jonge vrouwen en adolescenten
- Pancreatoblastoom = 8971/3
  - Zeer zeldzaam bij volwassenen, maar vertegenwoordigt 25% van de pancreastumoren bij kinderen jonger dan 10 jaar

Belgian Cancer Registry

33 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

33

Pancreas: histologie (voorbeeld)

Man, 59 jaar:

- Klinische inlichtingen: Komt op consultatie voor abdominale pijn. De abdominale scan wijst op een gelokaliseerde massa in de pancreas.

- Een punctie van deze massa werd uitgevoerd en bevestigt de aanwezigheid van een adenocarcinoom ter hoogte van de pancreasstaart.

Er werden geen verdere onderzoeken uitgevoerd.

Registreer 8140/3

Pancreatectomie

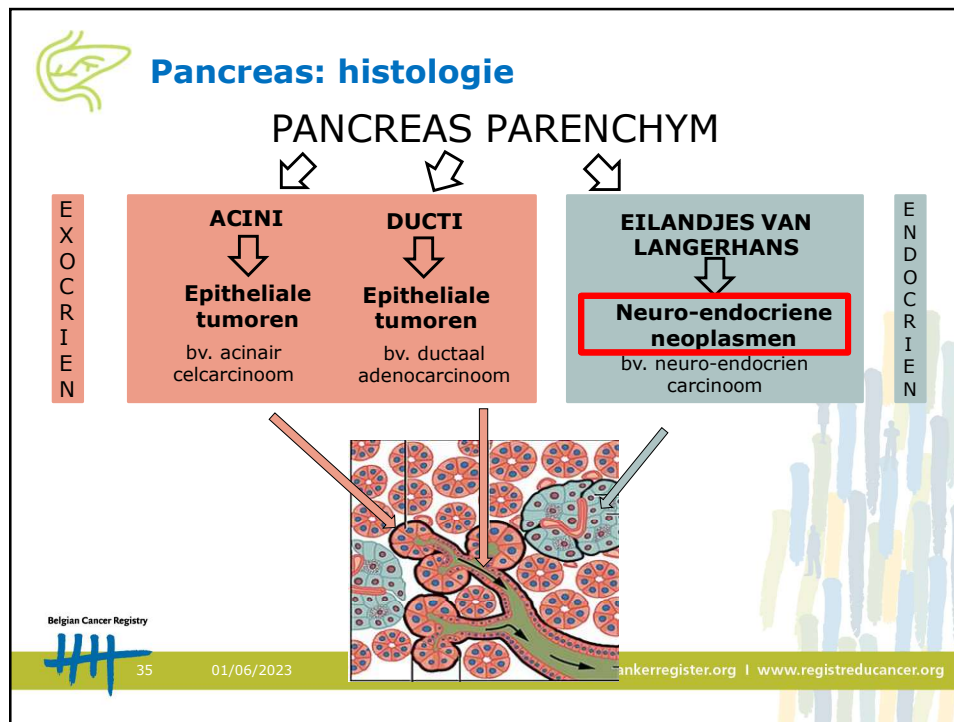
Besluit: goed gedifferentieerd invasief ductaal adenocarcinoom

Registreer 8500/3

Belgian Cancer Registry

34 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

34

35

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

Neuro-endocriene neoplasmen van de pancreas = **PanNENs**

- Weinig gedifferentieerd: neuro-endocriene **carcinomen** van de pancreas = **PanNECs**
  - Neuro-endocrien carcinoom, NNO = 8246/3
  - Grootcellig neuro-endocrien carcinoom = 8013/3
  - Kleincellig neuro-endocrien carcinoom = 8041/3
- Goed gedifferentieerd: neuro-endocriene **tumoren** van de pancreas = **PanNETs**
  - Functionele PanNETs
  - Niet-functionele PanNETs

Beide types PanNETs kunnen **enkel klinisch** onderscheiden worden

Belgian Cancer Registry
36 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

36

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

Functionele PanNETs

- Overproductie pancreashormonen
→ hormoon-gerelateerde symptomen
- Vernoemd naar de hormonen geproduceerd door de tumor
- Klinische info nodig om juiste histologiecode toe te wijzen:
→ Is er een **klinisch syndroom** gerelateerd aan een **hormoon-overproductie**?

Insulinoom (insuline)	8151/3
Glucagonoom (glucagon)	8152/3
Gastrinoom (gastrine)	8153/3
VIPoom (VIP)	8155/3
Somatostatinoom (somatostatine)	8156/3
EC (Enterochromaffien)-cel carcinoïd/ serotonineproducerende tumor	8241/3
PanNETs met ectopische hormoonproductie ACTH-producerend GH of gonadotrofine-producerend	8158/3 8272/3

Belgian Cancer Registry

37

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

37

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

Niet-functionele PanNETs

- Geen hormoon-gerelateerde symptomen
  - Neuro-endocriene microtumor van de pancreas (<5mm)
= 8150/1 (niet verplicht te registreren)
  - Niet-functionele neuro-endocriene tumor van de pancreas
= 8150/3

Maar ook

- Neuro-endocriene tumor, G1 = 8240/3
- Neuro-endocriene tumor, G2 of G3 = 8249/3

Belgian Cancer Registry

38

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

38

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

Niet-functionele PanNETs

- 2 belangrijke eigenschappen
  - Differentiatiegraad:** verwijst naar hoe groot het verschil is tussen de tumorcellen en normale cellen
  - Graad:** verwijst naar hoe snel de tumorcellen groeien

Graad	Mitotische index (mitoses/2 mm ²)	Percentage Ki-67
G1	<2	<3%
G2	2-20	3-20%
G3	>20	>20%

8240/3

8249/3

Dit zijn 2 eigenschappen die **onafhankelijk** zijn van elkaar!
Een **goed gedifferentieerde** neuro-endocriene tumor, **G3**, is dus mogelijk, ook al komt deze maar zelden voor!

Belgian Cancer Registry

39

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

39

Pancreas: histologie (voorbeeld)

Vrouw, 73 jaar:

- Klinische inlichtingen:
Op echografie (naar aanleiding van aanhoudende diarree) wordt ter hoogte van de pancreaskop een kleine nodule vastgesteld.

- Biopsie van deze massa wijst op een neuro-endocriene tumor.

Pancreatectomie

Besluit: goed gedifferentieerde neuro-endocriene tumor, G3

Registreer
C25.0
8249/3

Pancreatectomie

Besluit: weinig gedifferentieerd neuro-endocrien carcinoom, G3

Registreer
C25.0
8246/3

Belgian Cancer Registry

40

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

40

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

MINENS

Gemengde neuro-endocriene en niet-neuroendocriene **neoplasmen**
= **MINENS**

- Opgebouwd uit een neuro-endocriene en een niet-neuro-endocriene component
- Elke component representeert $\geq 30\%$ van de tumor
  - Gemengd acinair-neuro-endocrien carcinoom = 8154/3
  - Gemengd ductaal-neuro-endocrien carcinoom = 8154/3

Tabel neuro-endocriene neoplasmen:
 [Belgian Cancer Registry — Informatie voor Zorgprogramma's voor oncologische basiszorg en oncologie \(kankerregister.org\)](http://www.kankerregister.org)

Belgian Cancer Registry 41 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

41

Pancreas: histologie - neuro-endocriene neoplasmen

Niet-functionele vs. functionele PanNETs

De patholoog is vaak niet op de hoogte van het klinische beeld.
Het is dus aan jullie om de klinische en pathologische informatie samen te leggen!

- **Goed gedifferentieerde** neuro-endocriene tumor van de pancreas, **NNO of G1**
 Functioneel: Registreer volgens hormoon
 Niet-functioneel: 8240/3
- **Goed gedifferentieerde** neuro-endocriene tumor van de pancreas, **G2 of G3**
 Functioneel: Registreer volgens hormoon
 Niet-functioneel: 8249/3
- **Weinig gedifferentieerde** neuro-endocriene tumor van de pancreas, ongeacht de graad = **neuro-endocrien carcinoom** = 8246/3

Belgian Cancer Registry 42 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

42

Pancreas: histologie (voorbeeld)

Vrouw, 35 jaar:

- Klinische inlichtingen: Lijdt aan ernstige hypoglycemie die glucosesupplementatie vereist. Vermoeden van een insulinoom.

- Een echo-endoscopie wordt uitgevoerd en bevestigt de aanwezigheid van een hypoechogene en goed afgelijnde massa met een diameter van 10mm ter hoogte van pancreaslichaam.

Pancreatectomie links

Besluit:
goed gedifferentieerde neuro-endocriene tumor met een diameter van 1 cm, deels necrotisch. Volledige resectie.

**Registreer
8151/3**

43

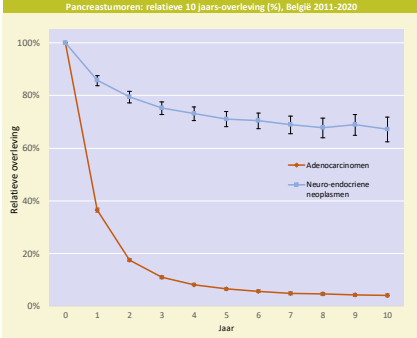
01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

43

Pancreas: overleving

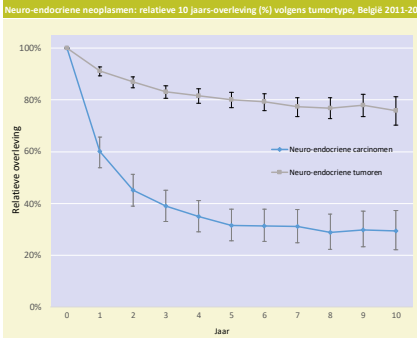
Pancreas tumoren: relatieve 10 jaars-overleving (%), België 2011-2020

Tumortype	0 jaar	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar	7 jaar	8 jaar	9 jaar	10 jaar
Adenocarcinomen	100%	~35%	~15%	~10%	~8%	~7%	~6%	~5%	~5%	~5%	~5%
Neuro-endocriene neoplasmen	100%	~85%	~75%	~70%	~68%	~65%	~63%	~61%	~60%	~58%	~55%

Source: Belgian Cancer Registry

Neuro-endocriene neoplasmen: relatieve 10 jaars-overleving (%) volgens tumortype, België 2011-2020

Tumortype	0 jaar	1 jaar	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar	6 jaar	7 jaar	8 jaar	9 jaar	10 jaar
Neuro-endocriene carcinomen	100%	~60%	~45%	~40%	~38%	~35%	~35%	~35%	~35%	~35%	~35%
Neuro-endocriene tumoren	100%	~90%	~85%	~82%	~80%	~78%	~76%	~75%	~74%	~73%	~72%

Source: Belgian Cancer Registry

Belang van het tumortype

44

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

44

Pancreas: TNM aandachtspunten

Te consulteren hoofdstuk **afhankelijk van het histologietype**

- **Carcinomen** en weinig gedifferentieerde **neuro-endocriene carcinomen**: p. 93-95
- Goed gedifferentieerde **neuro-endocriene tumoren**: p.102-103

TNM 8 ^{de} editie	Carcinomen en neuro-endocriene carcinomen p. 93	Neuro-endocriene tumoren p. 102
T1	Tumour 2 cm or less in greatest dimension	Tumour limited to pancreas, 2 cm or less in greatest dimension
T1a	Tumour 0.5 cm or less in greatest dimension	/
T1b	Tumour greater than 0.5 cm and no more than 1 cm in greatest dimension	/
T1c	Tumour greater than 1 cm but no more than 2 cm in greatest dimension	/
T2	Tumour more than 2 cm but no more than 4 cm in greatest dimension	Tumour limited to pancreas, more than 2 cm but no more than 4 cm in greatest dimension
T3	Tumour and more than 4 cm in greatest dimension	Tumour limited to pancreas, more than 4 cm in greatest dimension or tumour invading duodenum or bile duct
T4	Tumour involves coeliac axis, superior mesenteric artery and/or common hepatic artery	Tumour invades adjacent organs (stomach, spleen, colon, adrenal gland) or the wall of large vessels (coeliac axis or the superior mesenteric artery)
N1	Metastases in 1 to 3 regional lymph nodes	Regional lymph node metastasis
N2	Metastases in 4 or more regional lymph nodes	/
M1	Distant metastasis	Distant metastasis
M1a	/	Hepatic metastasis only
M1b	/	Extrahepatic metastasis only
M1c	/	Hepatic and extrahepatic metastases

Belgian Cancer Registry

45

01/06/2023

Errata!!

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

45

Pancreas: aandachtspunten

- De pancreas is een **moeilijk te bereiken** orgaan. Een biopsie van de tumor is dus niet altijd mogelijk.
- Vergeet dus zeker niet om ook de tumoren te registreren die op een andere manier werden gediagnosticeerd, met de correcte basis voor diagnose:
  - **BD 4** voor puncties (cyto), FNAC, brushing, ...
  - **BD 5** voor tumoren gediagnosticeerd op basis van technisch onderzoek
  - **BD 7** voor tumoren gediagnosticeerd op basis van een gestegen tumormerker

Belgian Cancer Registry

46

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

46

Pancreas: aandachtspunten

- Slechts enkele tumortypes kunnen worden gediagnosticeerd **zonder microscopische bevestiging**.

Voor de pancreas betreft dit:

- **Op basis van technisch onderzoek - BD 5:**
  - Niet-functionele PanNET = **8150/3**
  - IPMN = **8453/2** en **8453/3**
- **Op basis van een tumormerker – BD 7** (in combinatie met BD5/6):
  - Alle functionele PanNETs (insuline, glucagon,...)
  - Neuro-endocriene tumor van de pancreas (chromogranine A) = **8240/3**

Meer info over de nieuwe regels 'Basis voor diagnose':
 Sessie 1 2023 Nieuwe richtlijnen 'Basis voor diagnose'
 Belgian Cancer Registry — Online opleiding (kankerregister.org)

Belgian Cancer Registry

47

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

47

Pancreas: aandachtspunten

- **De pancreas en het duodenum zijn twee organen die tegen elkaar liggen.** Tumoren die ontstaan uit één van beide organen tasten meestal beide organen aan.
  - registreer steeds het orgaan waaruit de tumor ontstaan is.
  - dit is niet altijd het orgaan waar de biopsie werd genomen.

Biopsie duodenum: aanwezigheid van enkele foci van een invasief ductaal adenocarcinoom

Duodenopancreatectomie: ductaal adenocarcinoom van de pancreaskop, met invasie van het duodenum

**Registreer
C25.0**

Belgian Cancer Registry

48

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

48

Oefeningen

Belgian Cancer Registry

49 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

49

Oefening 1

Man, 68 jaar:

- Klinische inlichtingen: patiënt met voorgeschiedenis van een renaalcelcarcinoom in 2009.

- Nu op echografie leverletsel verdacht voor metastase.

→

Biopsie

Besluit:
lokalisatie van een adenocarcinoom, morfologisch en immunohistochemisch best passend bij een cholangiocarcinoom van de intra-hepatische galwegen

**Wat registreer je?
(topografie-en histologiecode en gedrag)**

**C22.1
8160/3**

Belgian Cancer Registry

50 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

50

Oefening 2

Vrouw, 70 jaar:

- Klinische inlichtingen: gele verkleuring van huid en ogen

- Echografie brengt een nodule in de lever aan het licht

Biopsie

Besluit:
Op basis van het immunohistochemisch profiel betreft het een metastase van NSCLC van de long.

Er worden geen verdere onderzoeken meer uitgevoerd.

**Wat registreer je?
(basis voor diagnose, topografie-en histologiecode en gedrag)**

BD 3
C34.9
8046/3

Belgian Cancer Registry

51
01/06/2023
www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

51

Oefening 3

Man, 68 jaar:

- Klinische inlichtingen: voorgeschiedenis galstenen

- Op een controle echografie wordt een nodule ontdekt ter hoogte van de uitmonding van de extrahepatische galwegen in het duodenum.

Whipple resectie

Besluit:
Weinig gedifferentieerd neuro-endocrien carcinoom, gelokaliseerd ter hoogte van de ampulla

**Wat registreer je?
(topografie-en histologiecode en gedrag)**

C24.1
8246/3

Belgian Cancer Registry

52
01/06/2023
www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

52

Oefening 4

Man, 57 jaar:

- Klinische inlichtingen: patiënt met volgende klachten: misselijkheid en braken, vage buikpijn en geelzucht
- Bloedonderzoek (21/02/2023): verhoging alfa-foetoproteïne

CT-scan (03/03/2023)

Besluit:
typische beeldvorming van een HCC ter hoogte van de lever

De patiënt weigerde nadien alle bijkomende onderzoeken.

Wat registreer je? (incidentiedatum, basis voor diagnose, topografie-en histologiecode en gedrag)

**21/02/2023
BD7
C22.0
8170/3**

Meer info over de nieuwe regels voor de incidentiedatum:
Sessie 5 2022 Nieuwe regels 'Incidentiedatum'
[Belgian Cancer Registry — Online opleiding \(kankerregister.org\)](http://www.kankerregister.org)

53
01/06/2023
www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

53

Oefening 5

Man, 73 jaar:

Pancreatetectomie

Besluit:
Tumor van 1,7 cm van de pancreaskop, die zich uitstrekt tot net in het duodenum.
Van de 10 weggenomen regionale lymfeklieren zijn er 5 ingenomen door de tumoren. Een longmetastase werd ook microscopisch bevestigd.

De tumor is een **invasief weinig gedifferentieerd ductaal adenocarcinoom**

Wat registreer je? (histologiecode en pTNM))

**8500/3
pT1c N2 M1**

De tumor is een **goed gedifferentieerde neuro-endocriene tumor**

Wat registreer je? (histologiecode en pTNM))

**8240/3
pT3 N1 M1b**

54
01/06/2023
www.kankerregister.org | www.registreduncancer.org

54

Oefening 6

Vrouw, 63 jaar:

- Klinische inlichtingen: op korte tijd extreme vermagering, eczeem ter hoogte van de onderbenen en erge dorst
- Bloedonderzoek: bloedarmoede, verhoogd glucagon
- CT-scan: tumor thv de pancreaskop

→

Pancreatectomie

Besluit:
Neuro-endocriene tumor, graad 2

**Wat registreer je?
(topografie-en histologiecode en gedrag)**

↓

**C25.0
8152/3**

Belgian Cancer Registry 55 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

55

Take home messages

- Verschillende TNM-classificaties voor de pancreas, afhankelijk van het histologisch type (carcinoom, NEC of NET)
- C24.0: te consulteren TNM-hoofdstuk afhankelijk van de exacte lokalisatie
- De lever is vaak de plaats van een metastase: registreer steeds het primaire orgaan
- Kijk per orgaan goed na welke tumortypes kunnen geregistreerd worden met basis van diagnose 5, 6 of 7 (zonder microscopisch onderzoek)
- Maak goed onderscheid tussen NEC/NET en functionele/niet-functionele PanNETs

Belgian Cancer Registry 56 01/06/2023 www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

56

Vragen ?

training@kankerregister.org

Belgian Cancer Registry

57

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

57

Afbeeldingen

- Dia 5: [Obstructive Jaundice – Is this different from usual jaundice? \(kauveryhospital.com\)](#)
- Dia 6: [Duodenum: Anatomy, histology, composition, functions | Kenhub en Endoscopic Therapy for Sphincter of Oddi Dysfunction in Idiopathic Pancreatitis: From Empiric to Scientific - Gastroenterology \(gastrojournal.org\)](#)
- Dia 23:
http://memoires.scd.univtours.fr/Medecine/Theses/2012_Medecine_ParentNicolas/web/html/indexbebf.html?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=47 en
https://philschatz.com/anatomy-book/resources/1820_The_Pancreas.jpg
- Dia 27 + 35:
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2424_Exocrine_and_Endocrine_Pancreas_FR.jpg?uselang=

Belgian Cancer Registry

58

01/06/2023

www.kankerregister.org | www.registreducancer.org

58